

Snicksnacksnoken

Snicksnacksnoken är en serie böcker och material som är skapade för att vi på ett lätt och roligt sätt ska kunna hjälpa barn med uttal och språklig medvetenhet samt förbereda för läs- och skrivutvecklingen.

Böckerna och materialen passar speciellt bra för de äldre barnen i förskolan och elever i skolans första årskurser. De kan användas för att arbeta mot flera mål i läroplanen.

Ur förskolans läroplan – barnen ska få förutsättningar att utveckla:

- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra
- intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap

Ur grundskolans och anpassade grundskolans läroplan och kursplaner – att eleven kan:

- använda det svenska språket i tal och skrift på ett nyanserat sätt
- alfabetet och alfabetisk ordning
- sambandet mellan ljud och bokstav

Böckerna och materialen är uppdelade i tre grupper med lite olika huvudsyften.

1. **Böcker för att träna uttal av specifika språkljud**
2. **Rim & ramsor för att bygga språklig medvetenhet**
3. **ABC-böcker och spel för inläring av bokstäver och bokstavsljud**

Detta innebär inte att materialet måste gås igenom i en viss ordning utan du kan utgå från barnens behov och använda det barnen tycker är intressant. Även om huvudsyftet med ABC-böckerna, till exempel, är inläring av bokstäver går de också att använda till att bygga språklig medvetenhet och träna uttal.

Ta gärna hjälp av alla tips och beskrivningar i denna handledning men känn dig också fri att anpassa och använda materialet på andra sätt utifrån dina barn.

1. Böcker för att träna uttal av specifika språkljud

Rulle och raketen
Faran vid fallna trädet
Sickan och skattkartan
Kaos i kojan
Landningen

Dessa böcker med tillhörande kortspel har alla ett eller ett par specifika språkljud i fokus. Språkljuden är utvalda för att de ofta är svåra för barn att lära sig uttala.

R-ljudet, som är i fokus i boken *Rulle och raketen*, är till exempel fortfarande svårt för 20% av alla 5-åringar. T- och k-ljuden i "Kaos i kojan" kan barn ofta blanda ihop, och även s-, f- och l-ljuden vållar ofta svårigheter.

Längst bak i respektive bok hittar du en kort handledning i hur vi vuxna kan hjälpa barn hitta just det ljud boken fokuserar på. Sedan rekommenderar vi denna arbetsgång:

1. Locka barnet att härma ljudet medan ni läser boken tillsammans. Är det svårt ta hjälp av tipsen längst bak i boken och uppmuntra barnets alla försök. Tänk gärna att ni experimenterar genom att låta på olika sätt och försök coacha barnet att hitta det nya ljudet genom att visa själv med din mun eller sätta ord på hur du gör.*
2. När barnet har hittat ljudet som ett enskilt ljud – "ssss" till exempel – är det dags att få in det i ord och stavelser. Locka barnet att fylla i ord när du läser. "Snälla, få se" säger alla djur som vill titta på skattkartan i *Sickan och skattkartan*. Om du bara läser "Snälla, få ..." så kan barnet försöka få fylla i "se". Om det blir fel kan du bara upprepa ordet som det ska låta: "Ja, snälla få ssse."
3. När det börjar bli lättare för barnet att få till ljudet i ord kan barnet få fylla i med hela meningar och berätta mer självständigt om det som händer i boken.
4. Med kortspelen går det sedan att få till många repetitioner av ljuden, både enskilt, i ord och meningar. Plocka ut lämpligt antal kort. Arbetar ni på ordnivå passar korten med förstoringsglas, och när barnen är redo att träna på meningsnivå finns korten med meningar.
Spela exempelvis memory, eller de andra spelen ni hittar instruktioner till i kortlekens folder, och se till att alla upprepar orden eller meningarna under spelets gång. För att ett nytt språkljud ska komma automatiskt när barn pratar i vardagen behövs det ofta många upprepningar i lek, spel eller bokläsning.

* Om barnet har mycket svårt att hitta ljudet (och ljudet inte är svårt för jämnåriga) se till att ta hjälp av en logoped som kan ge mer specifika råd. Prata med BVC eller skolans elevhälsa.

2. Rim & ramsor för att bygga språklig medvetenhet

Tamtarams
Tamtaratzy
Tungvrickare
Tungvrickarspelet

Dessa rim- och ramsböcker och spel är skapade för att vi ska kunna stötta barn att utveckla sin språkliga medvetenhet och lägga grunden för senare läs- och skrivutveckling. De kan användas för att arbeta med rim förstås, men också för att leka med ljud och öva upp artikulationsförmågan i stort.

Längst bak i böckerna finns en liten text om hur just den boken kan användas och till spelen finns en folder med instruktioner. Ni kan alltid utgå från vad barnen tycker är roligt och bygga vidare på det, men annars rekommenderar vi generellt denna arbetsgång:

1. Läs böckerna så barnen fått höra ramsorna. Ni kan läsa enstaka ramsor, vid samligen till exempel, eller boken i sin helhet.
2. När barnen är bekanta med en ramsa kan de få vara med och fylla i orden som rimmar. Gör då bara en paus innan rimmet, och behövs det kan du peka ut rimordet i illustrationen. Fyller barnen inte i rimmet kan du göra det och pröva igen en annan gång.
3. Utveckla arbetet genom att spela rimspelen. Med båda spelen följer instruktioner ni kan utgå ifrån. *Tamtaratzy* är enklast av de två spelen, men även i det kan ni behöva hjälpas åt att lyssna efter om orden på tärningarna rimmar. *Tungvrickarspelet* har kort med text på, om barnen inte läser själv än kan du som vuxen läsa texten och låta barnet leta efter det illustrerade rim-ordet.
4. Försök föra ut arbetet med språklig medvetenhet i vardagen också, och lyssna på hur ord låter, hitta på egna rim och prata om ord och vad som gör att de rimmar eller låter lika.

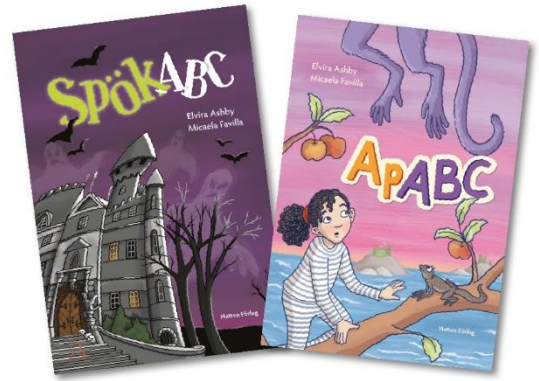

3. ABC-böcker och spel för inläring av bokstäver och bokstavsljud

ApABC

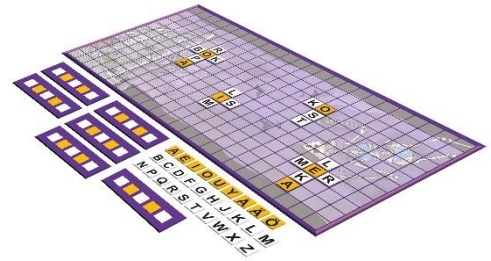
SpökABC

ApJakten & SpökFejden

Snicksnacksnokens ABC-böcker är skapade för att hjälpa barn att göra kopplingen mellan bokstäver och bokstavsljud samt lära in bokstäverna. I böckernas illustrationer hittar ni både bokstaven men också något som låter som bokstavsljudet.

ApABC passar även yngre barn medan SpökABC har ett läskigare tema för att vara lockande för äldre elever med läs- och skrivsvårigheter. Välj gärna den bok som passar bäst för ditt barn.

Längst bak i böckerna finns en liten handledning för hur boken kan användas. I spellådan hittar ni också flera spel som kan användas för att arbeta med bokstäver och stötta läs- och skrivinläring på olika nivå. Instruktioner för spelen hittar du i lådan, men generellt för hela materialet rekommenderar vi denna arbetsgång:

1. Läs den av ABC-böckerna som verkar passa bäst för barnen. Eller båda förstås!
2. Locka barnen att göra bokstavsljuden på varje uppslag, först genom att härma men så fort det går genom att barnen får vara med och fylla i dem direkt under läsningen – det vill säga själva läsa bokstavsljudet i illustrationen.
3. Passa också på att leta i bilden efter allt som börjar på bokstavsljudet och sätt ord på det.
4. Utveckla arbetet genom att spela spelen ur lådan. Enklast är ApJakten, där vi kan arbeta med att matcha stor och liten bokstav eller träna på att avgöra vilket ljud saker börjar på. Med det enkla lottospelet kan ni sedan träna på att sätta ihop bokstäver till korta ord, och i SpökFejden blir målet att själv skapa ord med bokstavsbrickor. Hjälps gärna åt så kan barn vara med även på sådant som är svårt.

Extramaterial: Snicksnackspelet

Ett extra tips är att skriva ut Snicksnacksnokens spelplan från www.hattenforlag.se/snicksnacksnoken – den går att använda som den är, tillsammans med regeln att barnen ska säga något lagom svårt ljud eller ord för varje steg de tar. Eller så går den att använda ihop med kort eller bokstavsbrickor ur de andra spelen som visar vad man ska säga.